

Co to jest ryzyko zawodowe?

Ryzyko zawodowe to prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, które mogą powodować straty, a w szczególności wystąpienie u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych w miejscu pracy lub sposobu wykonywania pracy.

Ocena ryzyka zawodowego to ważny mechanizm służący bezpieczeństwu. Co to znaczy, że dokonano oceny ryzyka zawodowego?

- rozpoznano zagrożenia występujące na stanowiskach pracy,
- przygotowano ocenę jakie mogą być konsekwencje związanych z nimi niebezpiecznych zdarzeń dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników,
- oceniono prawdopodobieństwo wystąpienia tych zdarzeń.

Ocena ryzyka zawodowego to także określenie i realizacja działań mających na celu przeciwdziałanie zagrożeniom.

Ocena ryzyka jest niezbędna do stworzenia w firmie bezpiecznych warunków pracy.

Warunki pracy – to bardzo ważne...

Ocena ryzyka zawodowego to nie wymysł biurokratów i nie tylko formalny wymóg egzekwowany podczas kontroli. Jej celowość i niezwykłą przydatność potwierdzają długoletnie doświadczenia państw członkowskich Unii Europejskiej, w których obowiązuje już od blisko 20 lat. Praktyka tych państw dowiodła istnienia bezpośredniego związku między wynikami oceny ryzyka, a panującymi w przedsiębiorstwach warunkami pracy. Potwierdziła także, że zaangażowanie pracodawców w ocenę ryzyka prowadzi do powstania w przedsiębiorstwie sprawnie działającego systemu bezpieczeństwa.

Nauczmy, podpowiemy...

Przeprowadzanie oceny ryzyka pozwoli kontrolować warunki pracy w Twoim przedsiębiorstwie. Dotyczy to szczególnie niedużych firm, w których nie zatrudnia się wyspecjalizowanych służb bhp.

Małe firmy są adresatem ogólnoeuropejskiej kampanii na rzecz upowszechniania oceny ryzyka zawodowego. Dla Ciebie oznacza to możliwość korzystania z nowych, przyjaznych materiałów na temat oceny ryzyka przygotowanych przez Państwową Inspekcję Pracy, Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy i Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy. Materiały te są opublikowane na stronie internetowej Państwowej Inspekcji Pracy

www.pip.gov.pl

Ponadto w każdym okręgowym inspektoracie pracy czekają na Ciebie z pomocą inspektorzy pracy-eksperti w zakresie oceny ryzyka.

Wystarczy pięć kroków

Ocenę ryzyka, wbrew obiegowym opiniom, można przeprowadzić w prosty sposób. Określenie zagrożeń i ocena związanego z nimi ryzyka powinny opierać się na zasadach zdrowego rozsądku. Możesz zrobić to sam. Mogą w tym pomóc kompetentni pracownicy lub ekspert spoza firmy.

1 Zbierz informacje przydatne do przeprowadzenia oceny.

Jakie są w Twojej firmie stanowiska pracy? Jak je wykorzystuje się maszyny, narzędzia (poznaj ich instrukcje obsługi i dane techniczne)? Jakie materiały? Jakie czynności wykonują Twoi pracownicy? Jakie czynniki niebezpieczne, szkodliwe lub uciążliwe występują na stanowiskach pracy? Jak je stosowane są na nich środki ochrony zbiorowej i indywidualnej? Jakich są wyniki pomiarów czynników szkodliwych, jeśli były przeprowadzane? Co wynika z dotychczasowej dokumentacji dotyczącej wypadków przy pracy, jeżeli do takich doszło?

Konieczne jest również poznanie opinii i uwag Twoich pracowników na temat stanowisk pracy, na których pracują. Któż zna je lepiej?

2 Określ dla każdego stanowiska pracy, jakie występują na nim zagrożenia.

Czy na konkretnym stanowisku pracy mamy do czynienia z np.: nierównymi lub śliskimi powierzchniami, ruchomymi częściami maszyn, ostrymi krawędziami, gorącymi lub zimnymi powierzchniami, pracą na wysokości, substancjami chemicznymi, hałasem, nieprawidłowym oświetleniem, drganiami mechanicznymi,

ręcznym przenoszeniem ciężarów, czynnikami biologicznymi, pracą w niewygodnej pozycji itd.

3 Oszacuj ryzyko, na przykład korzystając z prostej metody oceny ryzyka wg Polskiej Normy PN-N-18002.

Korzystaj z podanej tabelki oddzielnie dla różnych zagrożeń, dla których można ją zastosować. W zależności od tego jak duże jest prawdopodobieństwo wystąpienia wypadków i chorób (jako skutków tego zagrożenia – lewa kolumna) i jak poważne są następstwa (urazy, choroby – górny poziomy wiersz) tego zagrożenia – ryzyko może być MAŁE, ŚREDNIE (oba uznawane są za dopuszczalne) lub DUŻE (uznawane za niedopuszczalne i wymagające Twoich niezwłocznych działań). W warunkach takiego ryzyka pracownicy pracować nie mogą! Zastanów się, czy dotychczas podejmowane działania ograniczające ryzyko są wystarczające.

4 Określ działania zapobiegawcze

czynając od tych zagrożeń, których ryzyko wystąpienia jest największe. Postępuj zgodnie z zasadą, że możliwość całkowitego usunięcia zagrożenia ma priorytet, a zastosowanie środków ochrony indywidualnej jest ostatecznością.

5 Zapisz wyniki Twojej oceny uwzględniając m.in. informacje o: rodzajach stanowisk pracy, stosowanych na nich maszynach i narzędziach, zadaniach wykonywanych przez pracowników, występujących na stanowiskach pracy czynnikach niebezpiecznych i zagrożeniach, oszacowanym dla każdego z nich poziomie ryzyka, planowanych działaniach zapobiegawczych i harmonogramie ich realizacji. Uzyskanymi informacjami podziel się z zainteresowanymi pracownikami.

Jeśli w Twojej firmie zmieniły się warunki pracy (np. pojawiły się nowe maszyny lub technologie) – należy powtórzyć całą procedurę na tych stanowiskach pracy, których to dotyczy.

Podstawa prawna

KODEKS PRACY

Dział dziesiąty. Rozdział VI
Profilaktyczna ochrona zdrowia

Art. 226⁽¹⁷³⁾

Pracodawca:

- 1) ocenia i dokumentuje ryzyko zawodowe związane z wykonywaną pracą oraz stosuje niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające ryzyko,
- 2) informuje pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami.

Jak poważne mogą być następstwa (urazy, choroby) zagrożeń?

Możliwe skutki występujących zagrożeń są ↓

Prawdopodobieństwo wystąpienia wypadków (urazów) i chorób jako skutków zagrożeń na stanowisku pracy jest ↓	MAŁE	ŚREDNIE	DUŻE
gdy urazy i choroby nie powodują długotrwałych dolegliwości i absencji w pracy (np. bóle głowy, niewielkie stłuczenia i zranienia, podrażnienie oczu, niewielkie zatrucia itp.).	gdy urazy i choroby powodują niewielkie, ale trwające dłużej dolegliwości i absencję w pracy (np. zranienia, oparzenia II stopnia na małej powierzchni ciała, nieskomplikowane złamania, alergię skórne, zapalenia ścięgien itp.).	gdy urazy i choroby powodują ciężkie i stałe dolegliwości lub śmierć (np. oparzenia III stopnia i II na dużej powierzchni ciała, amputacje, skomplikowane złamania, choroby nowotworowe, zespół wibracyjny, trwałe uszkodzenia ciała, słuchu, astma itp.).	
MAŁE gdy wypadki (urazy) i choroby w ogóle nie powinny wystąpić w ciągu całego okresu aktywności zawodowej pracownika.	W takiej sytuacji ryzyko jest MAŁE i DOPUSZCZALNE Staraj się nie dopuścić do wzrostu poziomu ryzyka.	W takiej sytuacji ryzyko jest MAŁE i DOPUSZCZALNE Staraj się nie dopuścić do wzrostu poziomu ryzyka.	W takiej sytuacji ryzyko jest ŚREDNIE ale DOPUSZCZALNE Dobry czas na działania zaradcze. Staraj się obniżyć ryzyko.
ŚREDNIE gdy wypadki (urazy) i choroby mogą wystąpić, ale nie częściej niż kilkakrotnie w ciągu okresu aktywności zawodowej pracownika.	W takiej sytuacji ryzyko jest MAŁE i DOPUSZCZALNE Staraj się nie dopuścić do wzrostu poziomu ryzyka.	W takiej sytuacji ryzyko jest ŚREDNIE ale DOPUSZCZALNE Dobry czas na działania zaradcze. Staraj się obniżyć ryzyko.	W takiej sytuacji ryzyko jest DUŻE i NIEDOPUSZCZALNE Przerwać pracę! Bezwzględnie konieczne natychmiastowe działania zaradcze!
DUŻE gdy wypadki (urazy) i choroby mogą wystąpić wielokrotnie w ciągu okresu aktywności zawodowej pracownika.	W takiej sytuacji ryzyko jest ŚREDNIE ale DOPUSZCZALNE Dobry czas na działania zaradcze. Staraj się obniżyć ryzyko.	W takiej sytuacji ryzyko jest DUŻE i NIEDOPUSZCZALNE Przerwać pracę! Bezwzględnie konieczne natychmiastowe działania zaradcze!	W takiej sytuacji ryzyko jest DUŻE i NIEDOPUSZCZALNE Przerwać pracę! Bezwzględnie konieczne natychmiastowe działania zaradcze!

Zachęcamy
do odwiedzenia naszej strony
w internecie

www.pip.gov.pl

Zakładka „Ocena ryzyka zawodowego”.

Tam właśnie uzyskasz dostęp
do nowych, łatwych do wykorzy-
stania materiałów, w tym prak-
tycznych przykładów.

Copyright © Główny Inspektorat Pracy 2008

OKRĘGOWE INSPEKTORATY PRACY

15-483 **Białystok**, ul. Fabryczna 2
tel. (085) 678-57-00

85-012 **Bydgoszcz**, pl. Piastowski 4a
tel. (052) 321-40-04

80-264 **Gdańsk-Wrzeszcz**, ul. R. Dmowskiego 12
tel. (058) 520-18-22

40-017 **Katowice**, ul. Graniczna 29
tel. (032) 604-12-15

25-314 **Kielce**, al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 4
tel. (041) 343-82-76

31-011 **Kraków**, pl. Szczepański 5
tel. (012) 422-90-82

20-011 **Lublin**, al. J. Piłsudskiego 13
tel. (081) 532-59-18

90-441 **Łódź**, al. T. Kościuszki 123
tel. (042) 636-23-13

10-512 **Olsztyn**, ul. M. Kopernika 29
tel. (089) 527-42-75

45-706 **Opole**, pl. J. Piłsudskiego 11a
tel. (077) 470-09-00

61-807 **Poznań**, ul. Św. Marcin 46/50
tel. (061) 859-90-00

35-234 **Rzeszów**, ul. Generała St. Maczka 4
tel. (017) 717-20-00

71-663 **Szczecin**, ul. Pszczelna 7
tel. (091) 431-19-30

00-973 **Warszawa**, ul. W. Lindleya 16
tel. (022) 621-92-72

51-621 **Wrocław**, ul. Zielonego Dębu 22
tel. (071) 371-04-30

65-722 **Zielona Góra**, ul. Dekoracyjna 8
tel. (068) 451-39-00

**Ośrodek Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy im.
prof. Jana Rosnera**

51-622 **Wrocław**, ul. M. Kopernika 5
tel. (071) 371-04-09

Ocena ryzyka zawodowego

w małych przedsiębiorstwach

